

Třídící znak							
2	2	5	1	0	1	7	0

ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

ze dne 27. prosince 2010

o aplikačním přístupu k některým ustanovením zák. č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů

I. Účel úředního sdělení

1. Česká národní banka (dále jen „ČNB“) tímto úředním sdělením informuje o přístupu, který bude uplatňovat při dohledu nad dodržováním povinností stanovených zákonem č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů (dále jen „zákon“)
2. Toto úřední sdělení je určeno všem účastníkům finančního trhu, nad nimiž ČNB vykonává dohled v oblasti poskytování spotřebitelských úvěrů¹.
3. Toto úřední sdělení je vydáváno s cílem:
 - a) předcházet některým nejasnostem při výkladu a aplikaci zákona,
 - b) objasnit, za jakých okolností bude ČNB považovat vybraná ustanovení, jimiž se stanovují některé povinnosti poskytovatelů spotřebitelských úvěrů (dále jen „věřitel“) za splněná,
 - c) učinit postup ČNB při dohledu nad dodržováním povinností podle zákona transparentním.

II. Reklama a reprezentativní příklad

1. Zákon stanoví, že pokud je nabízen úvěr nebo jeho zprostředkování reklamou, jejíž součástí je jakýkoliv údaj o jeho nákladech, musí reklama obsahovat jasným, výstižným a zřetelným způsobem formou reprezentativního příkladu informace uvedené v příloze č. 1 k tomuto zákonu.
2. Pojem „reklama“ je třeba chápat v jeho právním obsahu, který je definován v jiném právním předpise² jako oznámení, předvedení či jiná prezentace šířené zejména komunikačními médii, mající za cíl podporu podnikatelské činnosti, zejména podporu spotřeby nebo prodeje zboží, výstavby, pronájmu nebo prodeje nemovitostí, prodeje nebo využití práv nebo závazků, podporu poskytování služeb, propagaci ochranné známky. Komunikačními médii se pak rozumí prostředky umožňující přenášení reklamy, zejména

¹ § 19 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů.

§ 44a odst. 1 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů.

² Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů.

periodický tisk a neperiodické publikace, rozhlasové a televizní vysílání, audiovizuální mediální služby na vyžádání, audiovizuální produkce, počítačové sítě, nosiče audiovizuálních děl, plakáty a letáky³.

3. Z výše uvedeného je zřejmé, že tento pojem pokrývá všechny způsoby reklamy od televizních reklamních spotů až po internetové stránky a prezentace na nich. V tomto smyslu je ustanovení § 4 zákona zvláštní právní úpravou k obecné právní úpravě reklamy. Právní úprava zákona, na rozdíl od úprav obecných (tedy i zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů), které stanovují obecně zákazová pravidla, tedy vymezují to, co reklamou být podporováno nesmí nebo co reklama obsahovat nesmí, stanoví, a to taxativním výčtem naopak to, co reklama týkající se spotřebitelského úvěru obsahovat musí.
4. Tyto zákonem požadované informace pak musí být uvedeny formou reprezentativního příkladu, který ČNB chápe jako takový příklad, který ve svých parametrech odpovídá parametrům průměrného úvěru poskytovaného tím kterým věřitelem. Pouze tehdy může být naplněn účel zákona, tedy možnost spotřebitele již v této fázi alespoň částečně porovnat nabídky různých úvěrů nabízených na trhu. Podmínka „reprezentativnosti“ příkladu tedy nebude naplněna zejména, pokud by se jednalo o reprezentativní příklad, jehož parametry by splňoval zlomek či pouze velmi malá část spotřebitelů nebo jehož získání by bylo možné jen za splnění dalších podmínek, v příkladu neuvedených. Poskytnuté informace v reklamě pak musí být spotřebiteli bez problémů srozumitelné.

III. Náležitě vysvětlení

1. Mimo jiných povinností stanovených v § 5 zákona, odstavec 5 ukládá věřiteli poskytnout spotřebiteli náležité vysvětlení, aby byl spotřebitel schopen posoudit, zda navrhovaná smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, odpovídá jeho potřebám a finanční situaci. Náležitým vysvětlením se rozumí především vysvětlení předsmělných informací poskytnutých podle odstavce 1⁴, včetně důsledků prodlení, a základních informací o jednotlivých nabízených produktech a jejich dopadech na spotřebitele.
2. ČNB nebude považovat za plnění této povinnosti pouhý podpis spotřebitele na prohlášení, že se mu náležitého vysvětlení dostalo. ČNB je toho názoru, že vysvětlení musí být poskytnuto v materiálním smyslu, tedy že budou potvrzeny reálně a skutečně poskytnuté informace. Ústní vysvětlení, vzhledem k ustanovení § 22 odst. 5 zákona musí být prokazatelné, jinak platí, že informace poskytnuty nebyly. Tento názor o materiálním a tedy reálném a skutečném poskytnutí informací vychází i z judikatury Nejvyššího správního soudu⁵, který v jiné věci, ovšem týkající se poskytování informací resp. oznámení dovodil, že ...“ *zákon nijak blíže nespecifikuje charakter "upozornění" a ani nestanoví, do jaké míry musí být toto upozornění konkretizováno. Nejvyšší správní soud je*

³ Tamtéž.

⁴ Věřitel poskytne spotřebiteli v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat informace uvedené v příloze č. 2 k tomuto zákonu. Učiní tak s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, nebo před tím, než spotřebitel učiní závazný návrh na uzavření takové smlouvy. Všechny informace musí být stejně výrazné. Jiné informace než uvedené v příloze č. 2 k tomuto zákonu poskytne věřitel v samostatném dokumentu.

⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 8 As 46/2010 – 81, dostupný na www.nssoud.cz.

toho názoru, že v takovém případě je třeba vnímat „upozornění“ v materiálním smyslu, tedy předáním informace“.

3. Vzhledem k výše uvedenému je tedy nutné, aby věřitel prokázal, že k poskytnutí náležitého vysvětlení skutečně došlo, a že vysvětlení měl či má spotřebitel skutečně k dispozici. Je tedy možné doporučit, aby samotné vysvětlení bylo zachyceno ve všech podstatných bodech, tj. především vysvětlení předsmulvních informací⁶, důsledků prodlení, základních informací o jednotlivých nabízených produktech a jejich individuálních dopadech na konkrétního spotřebitele, a to v takové podobě (písemně či na trvalém nosiči dat) umožňující prokázat věřiteli, že vysvětlení skutečně poskytnuto bylo. Vzhledem k tomu, že toto vysvětlení se týká především předsmulvních informací, které dle § 5 odst. 1 zákona musí být poskytnuty s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy, je zřejmé, že vysvětlení musí být poskytnuto také s dostatečným časovým předstihem. Lhůta má umožnit spotřebiteli, aby v klidu prostudoval předsmulvní informace a byl sám schopen posoudit, nakolik budoucí smluvní vztah odpovídá jeho potřebám a finanční situaci. Tuto lhůtu bude třeba posuzovat i s ohledem na složitost produktu, který je spotřebiteli nabízen (u jednoduššího produktu s méně parametry může být lhůta kratší, u komplikovaného produktu delší).

IV. Písemnost smlouvy

1. Zákon v § 6 odst. 1 stanoví, že smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr vyžaduje písemnou formu a poskytovatel úvěru je povinen v ní uvést všechny informace, stanovené v příloze č. 3 zákona.
2. Z důvodové zprávy k zákonu je zřejmé, že požadavek písemné formy smlouvy, v níž se sjednává spotřebitelský úvěr, vyplývá z nutnosti nastolení právní jistoty a také ze snahy zabránit v současné době mnohdy uplatňovaným praktikám, kdy spotřebitel uzavírá závazky, aniž by se předem mohl seznámit s jejich podmínkami a veškerými důsledky. Zákonodárce úmyslně zakotvil povinnost písemného uzavření smlouvy, čímž se naplňuje jeden z hlavních cílů nového zákona, totiž to, že včasné a úplné informace jsou nezbytným předpokladem pro to, aby spotřebitel mohl činit kvalifikovaná rozhodnutí.
3. Tento závěr odůvodňuje i § 20 odst. 1 písm. d) zákona, který spatřuje skutkovou podstatu správního deliktu v tom, že věřitel nebo zprostředkovatel v rozporu s § 6 odst. 1 zákona neposkytne spotřebiteli ve smlouvě, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, písemně informace podle přílohy č. 3 k tomuto zákonu.
4. S ohledem na výše uvedené je nutno ustanovení § 5 odst. 4 písm. a) a přílohy č. 2 oddíl II odst. 3 zákona vykládat v tom smyslu, že tyto předpokládají situace, kdy v průběhu sjednávání respektive vyjednávání obou smluvních stran o smlouvě budou použity prostředky komunikace na dálku, nikoliv tedy skutečnost, že smlouva samotná bude prostřednictvím těchto prostředků uzavřena. Dopadají tedy na proces předcházející samotnému uzavření smlouvy a se shora popsaným výkladem § 6 odst. 1 zákona nejsou nijak v rozporu. Česká národní banka tak bude považovat povinnost stanovenou v § 6 odst. 1 zákona za splněnou pouze tehdy, pokud smlouva sama bude uzavřena písemně ve smyslu § 40 zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“). Tato skutečnost nebrání uzavření smlouvy

⁶ § 5 odst. 1 zákona

prostřednictvím takových prostředků komunikace na dálku, které požadavky na písemnou formu dle občanského zákoníku splňují.

V. Závěrečné ustanovení

Toto úřední sdělení nabývá platnosti dnem jeho vyhlášení ve Věstníku ČNB a od tohoto dne podle něj bude ČNB postupovat.

Členka bankovní rady a vrchní ředitelka
Ing. Eva Zamrazilová, CSc. v. r.

Samostatný odbor ochrany spotřebitele
Odpovědný zaměstnanec:
JUDr. Bartík, tel. 224 414 249